

Thanatos

ISSN 2242-6280, vol.5 1/2016

© Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seura Ry.

https://thanatosjournal.files.wordpress.com/2016/6/haverinen_miettinen_paakirjoitus2016.pdf

Pääkirjoitus

Anna Haverinen

University of Turku

Riikka Miettinen

University of Tampere

Thanatoksen kevään numerossa nähdään tänä vuonna kiinnostava kattaus hyvin erilaisia tutkimuksia ja avauksia. Kielitieteeseen, etnologiaan ja yhteiskuntatieteelliseen ja kulttuuriseen eläintutkimukseen liittyvissä tutkimusartikkeleissa tarkastellaan suomalaisella kentällä verraten vähän tutkittuja, mutta kasvavan mielenkiinnon kohteina olevia aiheita.

Kielitieteilijät Marjanna Artkoski sekä Marja-Leena Hyvärinen tarkastelevat artikkelissaan "*Lääkärit puhuvat kuolemasta*" miten lääkärit keskustelevat sekä potilaiden että omaisten kanssa niin sanotuista "huonoista uutisista". Artkoski ja Hyvärinen peräänkuuluttavat enemmän tutkimuksia aiheesta, sillä lääkärit kokevat kuolemasta puhumisen hyvin yksilöllisesti ja joissain tapauksissa voimakkaasti emotionaalisesti kuormittavaksi osaksi työtään.

Kuolema- ja hautausmaaturismi kasvattaa jatkuvasti suosiotaan niin ulkomailla kuin Suomessa. Eerika Koskinen-Koivisto käsittelee artikkelissaan "*Reminder of the Dark Heritage of Humankind – Experiences of Finnish Cemetery Tourists of Visiting the Norvajärvi German Cemetery*" suomalaisten matkajien kokemuksia Lapin sotaan liittyvällä saksalaisten sotilaiden hautausmaalla. Norvajärvellä sijaitseva hautausmaa antaa vierailijoille mahdollisuuden käsitellä Lapin synkkää kulttuuriperintöä ja pohtia paitsi sodan seurauksia ja järjettömyyttä myös omaa kuolevaisuuttaan.

Folkloristiikan alaan kuuluvassa artikkelissaan "*Eläimen kuoleman kohtaaminen perheessä*" Nora Schuurman ja Kirsi Laurén tarkastelevat käytäntöjä ja merkityksiä, joita sisältyy perheenjäsenenä pidetyn lemmikin kuolemaan. Ihmisten suhtautumista eläinten kuolemaan on tutkittu yllättävän vähän ottaen huomioon aiheen suuren painoarvon monien ihmisten arjessa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjoituseruun tuloksena saadut muistelukertomukset lemmikkien kuolemasta toimivat hedelmällisenä aineistona, joka paljastaa lemmikkien tärkeän ja kiinteän roolin perheenjäsenenä. Vaikka joitakin muutoksia on havaittavissa, eläinten lopettamiseen liittyvät päätökset ja käytännöt sekä sureminen ja surun osoittaminen ovat olleet pitkään sukupuolittuneita.

Kevätnumeron laajassa katsauksessa pureudutaan tällä kertaa Yhdysvalloissa asuvien latinalaisamerikkalaisten kuolemankulttuuriin. Uskontotieteilijä Candi Cannin mukaan kuolemankulttuuri ymmärretään Yhdysvalloissa hyvin protestanttisesta näkökulmasta, jolloin latinalaisamerikkalaiseen kuuluvat nyanssit jäävät usein huomiotta tai ne mainitaan vain kuriositeetteina.

Taiteen tutkija Petri Kaverma avaa esseessään "*Elämän ja kuoleman imagot*" – kuvan, kodin ja taide-elämyksen hybridi taiteen ja suunnittelun mahdollisuuksia purkaa kuolemaan ja kuolemiseen liittyviä tabuja. Kaverman tutkimushankkeen tavoitteena on suunnitella huonekalu tai muu kodin esine, joka voisi toimia käyttäjänsä arjessa ja joka olisi mahdollista myöhemmin muuttaa myös hauta-arkuksi. Kaverma pohtii voiko tutkimus olla taideteos?

Historioitsija Ilona Pajarin kirja-arviossa pureudutaan Finlandia-voittaja Laura Lindstedtin *Oneiron* (2015) romaaniin. Teoksessa päähenkilöt ovat eräänlaisessa kuoleman jälkeisessä välitilassa ja käsittelevät tilannettaan eri tavoin. Kriitikoiden laajasti ylistämä teos jätti Pajarin kuitenkin kylmäksi, sillä teos ei Pajarin mukaan avaudu kirjallisuustiedettä tuntemattomalle tarpeeksi.

Kirjallisuuden tutkija Mikko Kallionsivun konferenssiraportissa tarjotaan läpikattaus seuramme helmikuussa 2016 järjestämään *Idealized Deaths* symposiumiin. “Symposiumin aihe, idealisoitu kuolema, oli toki erityisen omiaan herättämään vilkasta keskustelua kaikessa – ja yksinomaan positiivisessa – raflaavuudessaan. Näyttääkin siltä, että sopiva sekoitus poikkitieteellisyyttä ja kiinnostavaa teemaa yhdistettynä osallistujamäärän pienuuteen on paras resepti sille, että yhteys eri esiintyjien, esitelmien ja yleisön välillä syntyy”, Kallionsivu kehuu symposiumia (ks. tämä numero, s. 93).

Monien aikaisempien numeroiden tapaan kevään numero esittelee Suomessa ja muualla tehtävän kuolemantutkimuksen uusia avauksia ja aiheita. Thanatoksen ansiona on ollut sen monipuolinen poikkitieteellisyys. Tämän tyyppinen “akateeminen ristipölytys” on Mikko Kallionsivua lainaten erinomainen pohja uusille näkemyksille, ideoille sekä teorioiden synnylle, mikä on ollut seuramme kirkkaimpana tavoitteena alusta saakka.

Thanatoksen julkaisuaikatauluun tulee kuluvana vuonna muutoksia. Julkaisu aikaistuu ja aiemmista vuosista poiketen syysnumero tulee vastaisuudessa ilmestymään jo loka-marraskuussa joulukuun sijasta. Kevätnumero julkaistaan niin ikään kesäkuun sijasta jo huhtikuussa. Teemanumeroita, artikkeleita, katsauksia ja muita tekstejä saa tarjota pitkin julkaisuvuotta osoitteeseen thanatos.toimitus@gmail.com.

Lämmin kiitos kirjoittajille, toimituskunnalle ja refereille kevään työpanoksesta ja antoisia lukuhetkiä lukijoillemme!

Kirjoittajat:

Anna Haverinen, FT, on digitaalisen kulttuurin tutkija ja tutkinut väitöskirjassaan virtuaalisia muistopaikkoja ja digitalisoituneita kuolemanrituaaleja. Haverinen työskentelee tällä hetkellä palvelumuotoilijana suomalaisella WillRememberYou.com muistopaikkasivustolla. Yhteystiedot: aehaverinen@gmail.com

Riikka Miettinen, FT, on Tampereen yliopistossa toimiva historiantutkija, joka tutki väitöskirjassaan itsemurhia ja itsemurhien oikeudellista käsittelyä suurvalta-ajan Ruotsissa ja Suomessa. Itsemurhien historian ohella hän tutkii tällä hetkellä uuden ajan alun tilatonta maaseutuväestöä sekä mielisairauden kulttuuri- ja sosiaalishistoriaa. Yhteystiedot: riikka.miettinen@uta.fi